

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นการพัฒนาระบบการศึกษาไทย เพื่อการพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันการปฏิรูปการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงเป็นภารกิจสำคัญและยิ่งใหญ่ที่ทุกคนทุกหน่วยงานต้องร่วมทำและช่วยกันตัดสินใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารการศึกษาต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องเป็นผู้ที่สร้างความรู้ความเข้าใจ และเจตคติให้บุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หมายรวมถึงครู-อาจารย์ เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาสำเร็จสมดังเจตนารมณ์ที่กำหนดไว้ จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้ระบุไว้ใน “เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)ว่า“สภาพปัญหาเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วนยังขาดความรู้ ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ ขาดความมีจิตสำนึกและจิตวิญญาณของความเป็นครู ยังไม่กระตือรือร้นในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เนื่องจากขาดแรงจูงใจในการทำงาน ในลักษณะของผู้มีวิชาชีพครู เนื่องจากมีเหตุปัจจัยหลายประการ...”

จะเห็นว่าสิ่งสำคัญคือการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาในสิ่งที่บกพร่อง นำไปสู่ปัจจัยความสำเร็จคือคุณภาพการศึกษา ซึ่งขึ้นอยู่กับครูและอาจารย์ เนื่องจากครูและอาจารย์เป็นข้าราชการที่มีจำนวนมากที่สุดในบรรดาข้าราชการประเภทต่าง ๆ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543) เป็นบุคลากรที่ควรมีการเลือกสรร พัฒนาและส่งเสริมให้ได้มีโอกาสทำงาน สรรหาเครื่องมือและเครื่องช่วยให้ครูและอาจารย์มีความสุขกับการทำงานในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องแสดงภาวะผู้นำ คิดค้นยุทธศาสตร์และวิธีการที่เหมาะสม เพื่อสร้างบรรยากาศของการทำงานร่วมกันในโรงเรียนหรือในสถานศึกษา จะทำให้บุคลากรในโรงเรียนหรือในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจขึ้น เป็นการสร้างสิ่งจูงใจให้ครูและอาจารย์มีกำลังใจคิดค้นวิจัยแสวงหานวัตกรรมการเรียนการสอนใหม่ที่ได้ผลดี ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ นอกจากนี้ความพึงพอใจของครูจะทำให้ครูมีกำลังใจ และมีโอกาสพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางด้านวิชาการเพื่อให้สถานศึกษามีมาตรฐาน นั่นหมายถึงมาตรฐานของผู้ที่จบการศึกษาด้วย

โดยสรุปหากจะสร้างมาตรฐานการศึกษาที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีมาตรฐานสมตามเจตนา
รรมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนนับเป็นกลไกที่สำคัญยิ่งและถ้าครูผู้สอนมี
ความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนแล้ว จะทำให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ
ซึ่งจะส่งผลดีต่อการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน
ที่มีภาวะผู้นำสูงหรือต่ำ และผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากหรือน้อยจะส่งผลให้
ครูผู้สอนพึงพอใจการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนต่างกันหรือไม่ เพื่อผู้บริหารจะได้ยึด
เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียน อันจะนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ
ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยมี 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารโรงเรียน โดยจำแนกตาม
ภาวะ ผู้นำและความเป็นประชาธิปไตยของผู้บริหาร โรงเรียนสภวทยาเขตราชนครินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารโรงเรียนตามภาวะ
ผู้นำและความเป็นประชาธิปไตยของผู้บริหาร โรงเรียนสภวทยาเขตราชนครินทร์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารโรงเรียนตามภาวะผู้นำ และความ
เป็นประชาธิปไตยของผู้บริหาร โรงเรียนสภวทยาเขตราชนครินทร์เป็นงานวิจัยที่มีความสำคัญมาก
ในช่วงปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ ซึ่งสรุปเป็น 2 ด้านใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายของผู้บริหาร ผลการศึกษาที่ค้นพบจะใช้
เป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร นำเสนอคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้
ในหลักสูตรของการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลให้ครูผู้สอนเกิดความพึงพอใจ มุ่งมั่น
ทำงานให้เกิดคุณภาพการเรียนการสอน และนั่นหมายถึงคุณภาพของการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายของ
การพัฒนาประเทศ

2. ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ ผลของการศึกษาใช้เป็นแนวทางพัฒนาตนเองของ
ผู้บริหารได้แสดงออกถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สร้างความพึงพอใจให้ครูผู้สอน จะทำให้เกิด

แรงจูงใจมีกำลังใจในการสอนได้เป็นอย่างดี มีพลังที่จะคิดริเริ่มสร้างสรรค์การสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารโรงเรียนตามภาวะผู้นำและความเป็นประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ จำนวน 153 คน จากประชากร 617 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนและความเป็นประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียน ตัวแปรตาม คือความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อผู้บริหารโรงเรียน ดังนี้

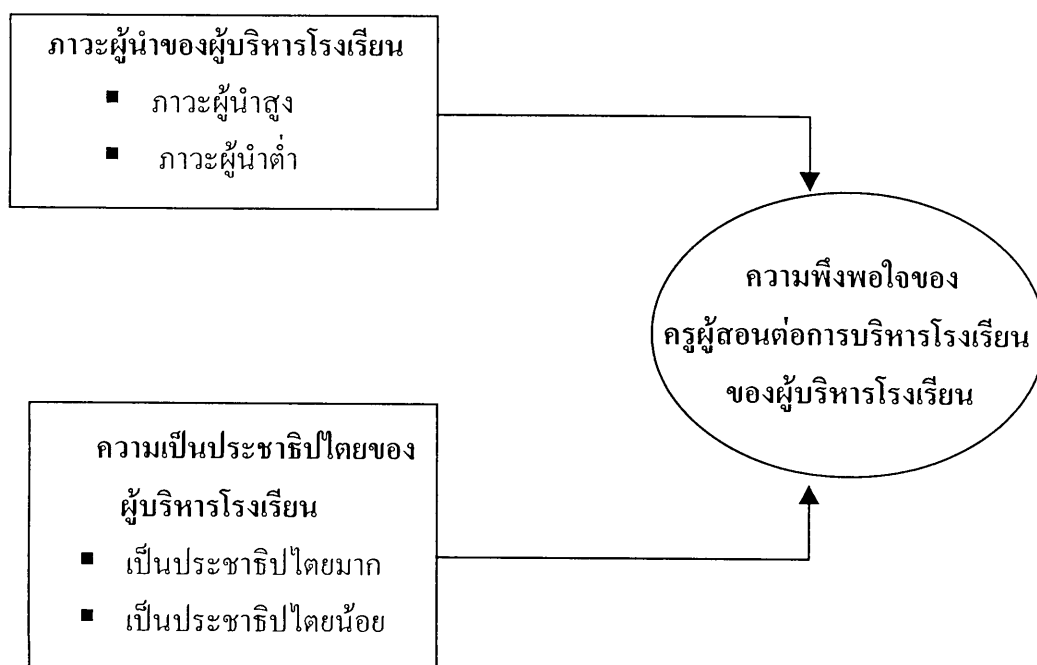
2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ แก้ปัญหาได้ดี มีความรู้ความสามารถ สร้างสรรค์ผลงาน เป็นแบบอย่างที่ดี มีความ รับผิดชอบ มีความเป็นธรรม โปร่งใส ทำประโยชน์เพื่อสังคม ยึดหยุ่น ประสาน เชื่อมโยง

2.2 ความเป็นประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่รับฟังความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล กระจายอำนาจ สนับสนุนการมีส่วนร่วม ขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธี บูรณาการ ประสานประโยชน์ ให้สิทธิเสมอภาค เท่าเทียม

2.3 ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่

1. การบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
2. การบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียน
3. การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน
4. การบริหารทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย 2 ประการ ดังนี้

สมมติฐาน 1 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำแตกต่างกัน จะส่งผลให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

สมมติฐาน 2 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเป็นประชาธิปไตยมากจะส่งผลให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเป็นประชาธิปไตยน้อย

นียมศัพท์ปฏิบัติการ

1. “โรงเรียน” หมายถึง โรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์
2. “ผู้บริหารโรงเรียน” หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์
3. “ครูผู้สอน” หมายถึง ครูและคณาจารย์ที่สอนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์
4. “ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารโรงเรียน” หมายถึง ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน และด้านการบริหารทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน
5. **ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ** หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ แก้ปัญหาได้ดี มีความรู้ความสามารถ สร้างสรรค์ผลงาน เป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบ มีความเป็นธรรม โปร่งใส ทำประโยชน์เพื่อสังคม ยึดหยุ่น และมีความสามารถในการประสาน เชื่อมโยง แบบวัดภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สร้างเป็นแบบสอบถามให้ผู้ตอบเลือกตอบจาก 5 ระดับ มีจำนวน 24 ข้อ คะแนนต่ำสุด 24 คะแนน คะแนนสูงสุด 120 คะแนน จากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.5 กำหนดเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ซึ่งเป็นผลสรุปคำตอบจาก
  1. **ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำสูง** หมายถึง ผู้บริหารที่ได้คะแนนจากแบบวัดภาวะผู้นำตั้งแต่ 85.5 ขึ้นไป
  2. **ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำต่ำ** หมายถึง ผู้บริหารที่ได้คะแนนจากแบบวัดภาวะผู้นำน้อยกว่า 85.5
6. **ผู้บริหารที่มีความเป็นประชาธิปไตย** หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล กระจายอำนาจ สนับสนุนการมีส่วนร่วม ขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธี นุรณาการ ประสานประโยชน์ และให้สิทธิเสมอภาคเท่าเทียมกัน แบบวัดความเป็นประชาธิปไตยของผู้บริหารโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์สร้างเป็นแบบสอบถามให้ผู้ตอบเลือกตอบจาก 5 ระดับ มีจำนวน 24 ข้อ คะแนนต่ำสุด 24 คะแนน คะแนนสูงสุด 120 คะแนน จากการตอบของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 81.6

หอสมุดสถาบันราชภัฏธนบุรี

- 6.1 ผู้บริหารที่มีความเป็นประชาธิปไตยมาก หมายถึงผู้บริหารที่ได้คะแนน จากแบบวัดความเป็นประชาธิปไตยตั้งแต่ 81.6 ขึ้นไป
- 6.2 ผู้บริหารที่มีความเป็นประชาธิปไตยน้อย หมายถึงผู้บริหารที่ได้คะแนน จากแบบวัดความเป็นประชาธิปไตยน้อยกว่า 81.6